

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2003 vp

Hallituksen esitys laeiksi ampuma-asetlain, rikoslain 44 luvun 11 §:n sekä poliisilain 23 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä toukokuuta 2003 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi ampuma-asetlain, rikoslain 44 luvun 11 §:n sekä poliisilain 23 §:n muuttamisesta (HE 5/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Pertti Normia, sisäasiainministeriö
- osastopäällikkö Tomi Vuori, sisäasiainministeriö, Rajavartiolaitoksen esikunta
- lainsäädäntöneuvos Ilari Hannula, oikeusministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Timo Turkki, puolustusministeriö
- ylitarkastaja Tapani Koivumäki, kauppa- ja teollisuusministeriö

- ylikonstaapeli Markku Hakamäki, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- lääninpoliisiylitarkastaja Heikki Lausmaa, Etelä-Suomen lääninhallitus
- rikosylitarkastaja Kimmo Markkula, keskusrikospoliisi
- julkaisupäällikkö Klaus Ekman, Metsästäjien Keskusjärjestö
- puheenjohtaja Raimo Suominen, Asehistorian Liitto ry
- kunniapuheenjohtaja Heikki Pohjolainen, Suomen Asehistoriallinen Seura ry
- puheenjohtaja Runo K. Kurko, Urheilu- ja metsästysaseiden ja -tarvikkeiden vastuulliset maahantuoja ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Museovirasto
- Reserviläisurheiluliitto ry
- Suomen Ampumaurheiluliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ampuma-asetlakia, rikoslakia ja poliisilakia. Ehdotetuilla lainmuutoksilla toteutettaisiin mahdollisuus luovuttaa luvattomasti hallussa pidetty ampumase, aseosa, patruuna ja erityisen vaaralliset ammuksien sekä räjähteet poliisin haltuun ilman rangaistushakia. Rangaistushakista vapautumisen edellytyksenä olisi se, että esineen hallussa-

pitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa esineestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun. Menettelyn tarkoituksena on lisätä yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä ehkäistä väkivallan ja tapaturman vaaraa keräämällä luvattomat ampumaseet, aseosat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammuksien sekä räjähteet niiden hankkimiseen ja hallussapitoon luvan saaneiden henkilöi-

den tai valtion haltuun. Samalla pyritään ehkäisemään edellä mainittujen luvattomien esineiden mahdollinen siirtyminen rikollisten käyttöön.

Eduskunnan hallintovaliokunta on ampumaselain ja sen muutoksen eduskuntakäsittelyjen yhteydessä kiinnittänyt antamissaan mietinnöissä huomiota siihen, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin kansalaisten hallussa olevien luvattomien aseiden luovuttamiseksi yhteiskunnalle ilman rikosoikeudellisia seuraamuksia ja että mahdollistettaisiin tarpeellisessa laajuudessa hallussapitoluvan saaminen niille.

Ampuma-aseiden osalta ehdotetaan meneteltäväksi siten, että niiden oikea omistaja voisi hakea niihin lupaa, tehdä ne pysyvästi ampumakelvottomiksi taikka luovuttaa ne kolmen kuukauden kuluessa asianmukaisen luvan omaavalle taholle tai korvauksetta valtiolle. Jos ampumaseeseen ei haettaisi tai siihen ei saataisi lupaa eikä asetta tehtäisi pysyvästi ampumakelvottomaksi taikka luovutettaisi asianmukaisen luvan omaavalle taholle tai valtiolle, poliisi myisi ase sen omistajan lukuun julkisella huutokaupalla. Huutokaupassa myymättä jääneet ampu-

ma-aseet siirtyisivät valtion omistukseen. Ampuma-aseet, joiden omistajaa ei tiedetä, sekä kaikki luvattomat ase osat, kaasusumuttimet, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset siirtyisivät suoraan valtiolle.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi rikoslain räjähdერიkosta koskevan pykälän muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan samoin kuin ampumaseiden, ase osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luvattoman hallussapidon osalta, että räjähteiden säännösten tai määräysten vastaista hallussapitoa ei myöskään pidettäisi rikoksena, jos räjähteiden hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa räjähteistä poliisille ja luovuttaa ne poliisin haltuun.

Esityksessä ehdotetaan, että poliisilaissa säädettäisiin poliisimiehelle oikeus ottaa poliisin haltuun myös sellaiset luvattomat räjähdysaineet, jotka niiden hallussapitäjä yllä selostetun mukaisesti luovuttaa poliisin haltuun vapautuen samalla rikoslaissa säädetystä rangaistuksesta.

Ehdotetut lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esitys sisältää säännökset siitä, miten luvattomien ampuma-aseiden, ase osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten sekä räjähteiden luovuttaminen ilman rangaistushakaa toteutetaan. Pääperiaatteena on, että poliisin haltuun tulleet laissa tarkoitettut aseet, niiden osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset palautetaan niiden alkuperäiselle lailliselle omistajalle, jos tällä on tai tämä saa luvan niiden hallussapitoon. Ampuma-ase voidaan tehdä myös pysyvästi ampumakelvottomaksi eli deaktivoida. Jos ampuma-aseen omistajalla ei ole tai tämä ei saa lupaa esineen hallussapitoon eikä asetta deaktivoida, on omistajalla kolme kuukautta aikaa etsiä aseelle sen hankkimiseen oikeuttavan luvan omaava luovutuksen saaja. Vasta tämän jälkeen ampuma-ase myydään

omistajan lukuun sisäasiainministeriön arpajais- ja asehallintoyksikön toimesta julkisella huutokaupalla. Jos ampuma-ase jää myymättä, siirtyy se lunastuksetta valtion omaisuudeksi. Ampuma-aseen, ase osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten omistaja voi myös luovuttaa esineen korvauksetta suoraan valtiolle niin halutessaan.

Tarkoitus on, että lakiehdotusten tultua voimaan kihlakuntien poliisilaitokset panevat toimeen omien suunnitelmiensa ja aikataulujensa mukaisesti alueellisia keräyksiä, joita koordinoivat lääneittäin poliisin lääninjohdot. Valiokunta korostaa tehokasta tiedottamista alueellisista keräyksistä. Toimintaa tukee ja valvoo valtakunnallisesti sisäasiainministeriön poliisiosaston arpajais- ja asehallintoyksikkö sekä erityinen sisäasiainministeriön poliisiosaston hanketta varten

jo asettama armovuosioperaatio-työryhmä, jossa ovat edustettuina arpajais- ja asehallintoyksikön lisäksi kihlakuntien poliisilaitosten ja pääesikunnan edustajat.

Lakiehdotusten tultua voimaan poliisilaitokset ottavat vastaan kansalaisten ilmoituksia luvatommista ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista sekä räjähteistä. Valiokunta korostaa poliisin velvollisuutta antaa kansalaisille asianmukaiset ohjeet menettelystä ja lain soveltamisalaan kuuluvista esineistä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Veijo Puhjo /vas
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Rakel Hiltunen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Heli Paasio /sd

Aulis Ranta-Muotio /kesk
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /kesk
Ahti Vielma /kok
vjäs. Petri Salo /kok
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.